

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Pad Francoske in Slaveni.

III.

Srbi, Hrvatje in turški Slaveni so bili skoraj do konca vojske na nemški strani in to samo zbog mržnje proti Napoleonu. Mislili so, da se bode z uničenjem Napoleonovega vpljiva tudi precej potem turško cesarstvo pretreslo in razrušilo. Toda jugoslavenski politiki so se v svojih računih prevarili. Sprevidili so, da je tu merodavna bila le politika Napoleona samega, ali ne politika francoskega naroda po svoji nezavienosti inteligenciji zastopane. Treba je bilo premisliti, da je bila Napoleonova politika po Züriškem miru tako vrtočlavna, nestalna in vihrasta postala, da je občo nezadovoljnost francoskega naroda izbudila. Denes je pod zaščito vzel narodnosti proti Turkom, jutri je spet nerazrušljivost in nerazdeljivost turškega cesarstva proklamiral; par dni je Dance proti Nemštvu ščuval, potem je spet v zvezi z Bismarkom proti Avstriji in proti nemškemu Bundu zarote delal itd. itd. Ta brezznačajna politika je bila kriva, da se je spustil Napoleon v vojsko brez kakoršnega zaveznika, ker mu nihče v Evropi ni več upal in plačilo je našla ta politika pri Sedanski katastrofi. Treba je tudi vedeti, da so neodvisni francoski publicisti, kateri so se z našimi jugoslavenskimi zadevami pečali kakor Ami Boué, Rigoudaud, Leger itd. zmerom energično zagovarjali uskrnezavisnega Jugoslavenstva proti turškemu kakor proti magjarskemu nasilju kakor najbolj prikladnega francoskim interesom in vzvišeni ideji narodnosti. — Politika Napoleonova je bila torej zadnja leta, akoravno je na videz turško barbarstvo podpirala, našim jugoslavenskim bratom popolnoma neškodljiva.

Poglejmo si pa bolj natanko sedanjí položaj po padu Francoske: Njeno mesto je zavzelo nemško carstvo in nemški narod z mnogo večim in dan za dnevom naraščajočim vpljivom, kateri je po nas Slovencih najbliži mejaš Jugoslavenov in kateri v vseh svojih organih o naših jugoslavenskih bratih že od nekda le z izrazom „vom Völkerkehricht an der untern Donau“ govori, ki se bo dal porabiti kakor gnoj za nemške naselbine. Treba je pomisliti, da po vseh jugoslavenskih mestih in trgih skoraj vsak izobražen človek nemški govori in piše, da so v Zagrebu, v Varaždinu, v Oseku, v Sremu, v Bački, v Banatu, v Erdelju, v Bukareštu, v Galacu in skoraj povsod po mestih in v nekterih pokrajinah tudi močno na kmetih jake nemške naselbine — same prihodnje etape za razprostiranje nemškega cesarstva — ktere so vse opojene z istim duhom in z istim sovraštvom proti slavenstvu, kakor ga „Neue freie Presse“ dan za dnevom kakor sv. nemški evangelij oznanuje. Ako kdo poreče, da preveč črno in iz preveč pesimističnega stališča malamo, naj se enkrat sam potruži v Varaždin, v Bačko, posebno pa v Osiek nemški svet študirat. Zadnji dogodki v Bukareštu so nam faktični dokaz začetka tega pangermanskega gibanja. Akoravno se ni pri proslavljenji nemških zmag v Bukareštu razun nekterih pobitih oken nobenemu Nemcu niti las zakrivil, kričijo vsi nemški časniki unisono nad Bismarkom, ka je zadnji čas „dass er unter diesem Gesindel Ordnung macht“! Da se je že res začel doli v tem smislu po prusovskem knezu Karolu red delati, ve vsaki bralec iz zadnjih vesti. Nemški manöver je zmerom bil in bode iz muhe slona, iz nič velikansk škandal napraviti, kakor je bilo zadnjič pri nas v Medvodah. En sam kmečki fant, ki se ga je v

nedeljo popoldne malo preveč napil, opsuje nekoliko nemškutarskih škricov, kar mu je pa prav čisto vse eno ako bi bili škrici tudi narodni; ti nemškutarski hitro v Ljubljano priteko in pripovedujejo, da jih je cela fara fanatiziranih slovenskih kmetov „grozovito“ vse, kar je nemškega, preklinjaše s koli in s kamenjem napadla, da so komaj pete odnesli; koliko je mrtvih in koliko ranjenih, se še dozda ne ve i. t. d. — To se potem v obširnih telegramih brzojavi nekterim nemškim listom, ktere „strašne“ novice vsi drugi nemški listi z neizmerno radostjo kakor vodo na svoj mlin ponatisnejo. — Čisto enako je bilo z zadnjimi dogodki v Bukareštu.

Mi naj potem po svojih listih te nemške laži demontujemo in naj resnico še tako jasno, vse nič ne pomaga. Ako bi za nas zapadne Slavene, posebno za nas Slovence največa nesreča nastala, da bi se ideal večine avstrijskih Nemcev spolnil, da bi namreč Avstrija razpadla, da bi se vse dežele nekdanjega nemškega bunda nemškemu cesarstvu vtelovile, in da bi se nemško gospodstvo do Adrije raztegnilo, kar ni po padu Francoske nič več tako nemogoče, potem je sicer gotov „finis Sloveniae“, ali tudi gorje v takem sicer še do zdaj iznenadnem ali ne več nemogočem slučaju našim jugoslavenskim bratom! Matematično sigurno se bode nemško gospodstvo po poprej naznačenih etapah naprej širilo proti črnemu morju, in poprej bodo prusovske pikethaube v Carigradu nego ruski kozaki. Kjer na jugu bo kak nemšk „bruder“ svoj „schmerzenschrei“ spustil, kakor jih zdaj ljubljanski nemškutarji vsled „grozovitih“ dogodkov v Medvodah, hitro bodo „bruder“ pritekli „deutsche Nationalinteressen“ varovat in „red“ delat. — Večkrat so drugi Jugoslaveni posebno pa Srbi in v poprejšnjih letih tudi Hrvatje, polni ideje Dušanovega carstva in Krešimirovega kraljestva imeli navado nas Slovence prezirati kakor faktor, s katerim ni v politiki računiti, ker nas bodo tako ali tako njega dni Nemci pogoltnili. Ali tega jugoslavenskih politikov nobeden ni premislil, da tisti hip, ko bi se nemško gospodstvo do Sotle in do Adrije razprostrlo, zapečateni bi bila tudi žalostna osoda propada vsega Jugoslavenstva. Marsikdo poreče, da imamo preveč bujno fantazijo in da preveč črno malamo! Se ve da vse to se ne bo niti denes niti jutri zgodilo, ali vsakdo naj pomisli, koliko nepričakovanega se je od novega leta 1859 do denes dovršilo in koliko nepričakovanega se utegne do novega leta 1881 zgoditi; naj premisli, da je bila država „Hohenzollernov“ počenši od zibelke do denes nasilna država, in da jo že njen naravni ustroj — ali recimo „fatum“ — v ekspanzivnosti tudi, ako ne bi sama hotla, dalje in dalje tira. — Vsakdo lahko dan za dnevom po vseh národno-nemških listih bere, da je Donava od Donaueschingen do črnega morja „ein deutscher Strom“ in da je treba v iztoku nemški interes varovati. Se ve, vse to so bile prazne fraze in „fate morgane“, dokler je še bila Francoska jaka in mogočna. — Iz vsega dosedanjega tevtonskega gibanja vsakdo lahko sprevidi, da Nemci vseh barv „unisono“ težijo za gospodstvom v Evropi in da so ravno izvršitelji teh želj in teh teženj Hohenzollerni. —

Dr. V. Zarnik.

Dopisi.

Iz Idrije, 11. aprila. [Izv. dop.] Naša narodna bukvarnica je oživela ter storila svoj prvi korak do

napredka. Oglasujejo se bralci, dohajajo darovi, zlasti je naš rojak g. Irkič naklonil bukvarnici lepo število slovenskih knjig, za kar mu gre čast in slava; pričakujejo se darovi, še bolj pa hvaležno sprejemajo. Prosimo, da teh vrstic čestiti bralci ne prezró. Pa brez zamere, vsaj je ni niti ene stvari, zastran ktere bi si človek kaj ne želel in prosil od svojega soseda. Denes te jaz nadlegujem, jutri bodeš ti mene, ker nimava oba vsega.

Na veliki petek ob 3. uri popoldne, ravno ko se je imela edina nemška pridiga pričeti, se je v središču našega s škodlami pokritega in sploh lesenega mesta ogenj unel, in je hvala bogu le eno samo hišo uničil. Bil je silno protilen ogenj, kakoršnega v Idriji ni kmalu videti. Sežnje visok plamen je švigal nad streho, da je bilo groza gledati. O 4. uri je bil ogenj pogašen, a razume se, hiša skoro do prvega nadstropja razdjana. Pomoči ni manjkalo, akoravno bi bila lahko bolj zgodnja, pa zvonovi so bili zavezani (!) in prenehavna razgeta je bolj igranje vrtilcev nego nesrečo naznanjala. O zgubi katerega življenja ni tožiti, rešilo se je vse in tudi pohiše. V največi nevarnosti je bil doslužen učitelj g. K. . . Stanoval je v podstrešji, bil je bolan, torej so ga morali odnesti, pa še le, ko je že precej časa nad glavo mu gorelo. Gasilo se je na vse kriplje in gasilci so imeli vse škafe cele Idrije na gorišči v najemi. Tudi rudniške brizgalnice so dobro svojo nalogo reševale, dasiravno ste menda dve stari, trohneli, po kratki a silni rabi svojo pomoč odrekle. Hiša je bila zavarovana, a zadnja premija neki ni bila ob pravem času plačana (?). Tako je bil strah pri kraji in Nemci so bili ob nemško pridigo! Škoda. —

Kaj pa so nam prazniki naklonili za pirhe? Na velikonočni ponedeljek napravila je čitalnica besedo, ki se vsled vspešne zvršitve sme vsem dosedanjim vredno pridružiti. Prva točka programa je bil prolog, kakor primeren našim razmeram, izborna sestavljen, tako tudi izvrstno in navdušeno priobčen. Govorniku se sme čestitati, nam pa želeči, da bi imeli mnogokrat priložnost občudovati tak izurjen govorniški talent. Ako bi bila ledina še čez našo narodno zavest, morale so jo take besede predreti. Predmet govoru je bil „domoljubje.“ Temu govoru je sledila glediščna igra: „Podlaga zakonske sreče“, spisal J. Alešovec. Role so bile v najboljših rokah, torej tudi rešitev vse hvale vredna. Po igri je ena gospa pela pesem: „Ptčice, moje potinje“, in druga gospa jej je svirala spreved na novem glasoviru. Tudi ta točka programa je le obudila željo, večkrat kaj tacega slišati. Potem je g. P. pokazal svojo mojstersko izurjenost na glasoviru. Sviral je tri koncertne igre. Med tem nam je dr. Pelikan deklamoval še Cegnarjevo: „Duhovnik Smirnjani“, pa kakor poprej smešen pri igri, tako zdaj resnobno in taktno ter zdržaju deklamacije primerno. Tudi bariton je poskušal svojo srečo z samospevom: „Al spominja se na me?“ z glasovirjevim sprevedom, ali šepetanje pri igri mu je menda glas nekoliko pokvarilo, da ni bil prav čist. Drugokrat zna biti bolje!

Iz Loške doline, 10. aprila. [Izv. dop.] Dolgo se ni že nič slišalo iz našega kraja, zato naj sprejme „Sl. Narod“ nekoliko črtic iz prijetne naše doline. — Sramujem se priznavati, da kakor povsod tudi pri nas se nahaja še mala peščica zagriznenih renegatov, ki se drzajo poštenemu narodnemu početju nepremišljeno protiviti. Ne moremo si kaj, da pogledamo malo bolj v osrčje našim nasprotnikom. Ko se je ustanovil časni

odbor čitalničin, jelo je nekako čudno vreti med nemčurji, ali kljubu vsemu je voljen odbor, kateri tudi počiva, ne vemo zakaj, menda se vendar ni ustrašil kliki petih nemčurjev, da izvoljen zdaj ne dá glasu od sebe. Nekoliko bolj marljivi so pa nasprotniki, ker vidijo, da se jim zadnji upi razbijajo, ter jeli so se k svojemu vodji g. P. e-tu pogosto shajati, da obirajo vrle narodnjake in vkrepajo, na kaki način bi se mogla narodna zavest udušiti in voda na nemškutarski mlin napeljati. Da k tej kliki spada tudi naš g. učitelj P.a, ni dvomiti, ker preočito je to že večkrat pokazal. Konstatirati moram, da ravno zaradi tega, ker vživa zaupanje med nemčurji, svojo službo zanemarija, ter se z nedolžno mladino v šoli očitno norčuje. Da ne bo gospod učitelj prigovarjal, da se mu laž podtika, naj omenim le eno: Ni dolgo tega, kar je dal v šoli učencu „štrukelj“ in zapovedal drugim, naj se mu smeja. Ako je bilo to početje iz blazega nagona učencu glad potolažiti, ali je bilo smeha vredno? — ako je pa g. učitelj le „jux“ naredil in s tem sebe kratkočasil, očitno kaže svoj mali značaj. Ali je šola zato, da se ubijajo šale z našimi otroci? Ali za to plačamo g. učitelja, da kliki nemčurski služi in pri c. k. poštni uradnji starotrški tuje suknje obira in sovraštvo med vrlim narodom vsaja? Dobro vemo, da bi največji pedagog ljubljanski g. Pirker rekel, da to ni „zulässig“ v šoli, kamor stariši svoje otroke pošljejo, da bi se kaj učili, ne pa nemčurskega učitelja „štrukelj“ jedli! — Želeti je, da bi okrajni šolski svet dobro pazil na šolo po deželi in meril učitelju kakor on meri.

R. n. Iz Planine, 10. aprila. — Denes nam je napravil tukajšnji „Sokol“ zopet prav zanimiv večer; predstavljala se je igra „Servus Petelinček“; ne bom na široko popisoval, kako se je igra vršila, povem le v kratkem, da so gospodičine in gospodje popolno zadostili svoji nalogi, igrali so v občno zadovoljnost in čestitati smemo vrlemu društvu, da kljubu mnogim oviram tako dobro napreduje; kajti gotovo je posebno tukaj težavno spravljati igre na oder, ker je društvu le malo moči na razpolaganje in za posamezne role nima moči na izbiranje, ker se nekteri jako sposobni gospodje svojih „amtsšefov“ bojé stopiti na oder in so nektore gospodičine zopet „prenobel“ prevzeti eno ali drugo nalogo in na tak način podpirati narodno stvar. Po igri je bila tombola in potem se je inproviziral malples, ki je trajal skoraj do belega dne. Takrat počastili so veselico tudi dragi nam gostje iz Postojne, med temi kolobar vrlih krasotic, kar nas je jako radostilo, ker vidimo, da se je vendar začel ondi tajati led, ki belo Ljubljano še vedno tako močno obdaja.

Politični razgled.

Njegovo veličastvo se zdaj mudi na Tirolskem. To priliko posebno laški Tirolci rabijo, da se cesarju bližajo in mu predlagajo svoje želje. Da imajo laški Tirolci svoj lasten namestnijsk oddelek, ne zadostuje jim več, oni se hoté popolnem ločiti od Nemcev in sami zase postati čisto avtonomni v vseh zadevah. Iz vseh okrajev se oglašajo prošnje v tem smislu. Posebna deputacija je te dni Meranu z obširno spomenico izročila cesarju svoje želje. Kakor zdaj telegraf naznanja, je cesar deputacijo dobro sprejel. Ko se mu je spomenica izročila, je odgovoril, da hoče pravičen postati vsem opravičenim deželnim željam in da bode skrbel, ka se pôtém postave nanje vzame potrebni ozir. Stvar je posebno za nas Slovence in zlasti za nas Slovence na Štírskem jako zanimljiva, in pozornim okom gledamo, kaj bode vlada dala laškim Tirolcem. En preudic je že storjen, in ko bi bila vlada količkaj pravična, morala bi tudi nam mahoma dati poseben namestnijsk oddelek. Morebiti stori vlada tudi drug preudic in loči Lahe popolnem od Nemcev. Potem bomo to isto smeli tirjati za se tudi Slovenci in z mnogo večjo pravico nego Lahi.

Ministra Habietineka potovanje v Prago je po poročilih mladočeskíh novín ostalo brez vsega vspeha, menda niti ni prišlo do dogovorov. Bržkone da bi pokazal svojo dobro voljo, je minister Schaeffle zaukazal, da se imajo pri českíh poštah vpeljati česke tiskavnice raznih vrst in da se morajo za česke stranke napraviti česki poštni pečati. Bolje kakor na Českem tekó menda dogovori s Poljaki. Hohenwart sicer tudi noče priznati poljske resolucije, celo potem ne, ko bi bilo upati, da jo potrdi državni zbor. Pripravljen pa je dovoliti po poročilih „Dziennika Polsk.“ sledeče glavne stvari: 1. gališki zbor bi imel sam določevati, kako bode pošiljal svoje poslance v državni zbor, 2. Galicija bi dobila svojo posebno najvišjo sodnijo; 3. lastno postavodajo v policijskih in kazenskih, v šolskih in kupčijskih zadevah. Bere se, da so gališki poslanci za zdaj s tem zadovoljni, kajti v soglasji z njimi se ima v kratkem Groholski imenovati minister brez listnice; seveda so to vse le še govorice.

Andrassy je dal spisati brošuro, v kateri ostro graja politiko grofa Beusta. Menda je prav imel. Videti je, da Beust zopet ni vedel, kaj se okolo nas godi. Med Rusijo in Turčijo je bajé sklenen dogovor, da bode skupno posado poslali v nemirno Rumunsko, kjer še vedno gre križem. Beremo, da se tam iz vseh krajev zbirajo nevoljneži, državne blagajnice pak so čisto prazne,

tako da je moral knez 16.000 fr. na posodo vzeti, da je mogel Prusom plačati škodo, ki so jo imeli, ko jim je ljudstvo tako odločno razgnalo njih slavljenje nemških zmag. — Poleg tega je moral Beust te dni brati v uradnih ruskih novinah, kako so mahale po „Wien. Abendp.“, ktera je hotela radovernežem dopovedati, da bi Avstrija smela s tem zadovoljna biti, kar je na londonski konferenciji zase dosegla — dosegla je samo Ruska, kar je hotela.

Francoska državljanska vojska zadnje dni nima posebnih vspehov na nobeno stran. Sploh pa so si ondotna poročila v protislovji. Zdaj javlja telegraf, ka ni res, kar so nedavno poročale pariške novine o zmagah upornikov; a zadnji telegrami zopet pripovedujejo, da je eden upornih generalov z 80.000 vojakov vladno armado vedel spraviti v dvojen ogenj in da jo je krvavo odgnal. Važno je vsakako pismo Guizota, ki pravi, da se upor ne širi po deželi, kar je v toliko zanimljivo in pomenljivo, ker se je v prejšnjih časih vsaka revolucija v Parizu v kratkih dneh razširila po vsej Francozki. Mirnejši obeh strank so se menda že naveličali bojevanja, in iz Pariza so neki poslali v Versailles poslance, ki bi imeli spravo napotiti; po njih ponudbah bi Pariz priznal sedanjo vlado in narodno zastopništvo kot pravovelnjavno, za-se pak bi tirjal popolno municipalno svobodo. A dalje si gredó poročila zopet križem pot. Ena trdé, da so se pariški poslanci v Versailles prijazno sprejeli in da se je nadejati srečnega vspeha, drugi pa pravijo, da Thiers o spravi noče ničesa vedeti in da reka: „Zdaj je prepozno; zdaj smo si zmage svesti“ in da se bode v kratkem začelo redno napadanje nepokojnega glavnega mesta.

Razne stvari.

* (O dr. Klunu) se govori, da popusti službo c. k. ministerskega svetovalca. Za zdaj sicer je dobil le odpust (urlaub) in se podal v Švico, ki je rojstni kraj njegove žene; ali pravijo, da pozneje popolnoma popusti službo in si v Švici kupi posestvo, ki se bode Vin komir imenovalo in od koder bode zopet začel ruskim časnikom dopisavati o Slavenih. V pravdo, kijo je imel nedavnej neki Avspitzer, podvzetnik eksportnega društva, je bil tudi dr. Klun tako vpleten, da mu gotovo ni ljubo bilo. Na podlagi te zoperne pravde in morebiti še kake druge pravljice, piše dunajski časnik „Oesterr. Ungar. Wehrzeitung“ v 40. listu neki skrivnosten članek, v katerem pravi, da dr. Klun na vso moč želi iz službe ministerstva stopiti. Politični vzroki — pravi „Wehrzeitung“ — ne morejo biti, ki v

Listek.

Posiljeni tourist.

(Dalje.)

Življenje gospóde je raztrošljivo in sijajno! Moški ti stopajo, kakor dunajski gizdalini. Čez dan posedajo pri igrah, bijó žogo, zijajo po oknih, zvečer hodijo na „rendenz-vous“ v gledališče ali se zbirajo v strogo zaprtih družbah.

In ženske? O te so lepe, kakor angelji lepe! Lahinja se razvije, kakor lilija v prvih solnčnih žarkih, in zato pa tudi kmalu veni njeni cvet. Glej vitko rast, glej živost in nježnost pri vsacej priliki! Kako lepo diči vzorni obraz južna blodost, kako te gleda veliko oko, v katerem počiva gnjev, strast, prenasršena razkošnost, zvitost, žalost, veselje vse ob enem. In pa ta smeh okoli koralastih ustic, ki hranijo vrste najlepših biserov.

Ženske so, ženske! Kakor drugje se tudi tukaj lišpajo, kar je moč, po pariškem kroji. Bazar je njihov bog! In da imajo Lahinje lepe lase, se vendar pačijo in šopirijo z celimi tujimi kodeljami. Šega tako zahteva! — Srca pa nimajo, srca te signore! Prave ljubezni ne poznajo, ne ljubijo tako vroče, kakor naše deklice. Pa kaj bi iskal tukaj ognjene ljubezni, ker je solnce laško tako vroče? Lahinja te izvodi na led in te prekani, če nobena druga ne; še predno se zaveš, že moliš na česnov paternoster. — Morda se hočem

jaz raznesti in maščevati nad njimi, ker tako nemilostno sodim? O ne! Prav iz prepričanja govorim. In rad bi marsikomu prihranil reve in žalostni stan. Posebno naj se melanholik varuje semkaj! Sto življenj bi sicer moral imeti, ako bi hotel pri vsacej izgubljeni ljubezni obupovati. Prilike se ne manjka, ker so vode globoke, vrvi trdne, noži ostri in tudi svinca se ne zmanjkuje.

In da bi moj poduk in svarilo sad obrodila, dober vspeh imela, spletel sem svoje skušnje v sonet, češ, vezana beseda se leglje v spomin vtisne in ima več moč do človeškega srca. Zakaj bi ravno jaz enkrat ne sedel na Pegaza? sosebno zdaj, ko je poezija prosta, ko nima nadzorstva, sonet je pa tudi pravilen, ima štirinajst vrstic, ki se ženski rimajo, najprej pove nekaj splošnega, potem nekaj specialnega, potem preide bližje konca in na zadnje navede, kar je prav za prav hotel povedati. Nobena stvar pa ni popolna, tako tudi moj sonet ne, ker se mu je vrnil en apostrof. Pa kaj bom dalje hvalisal svoje blago? tukaj je!

Vsak Laškej poje tisočero hvalo:
Moderni Eden je vse, kar obseže,
Restavracija tug, boleznij teže,
In vseh sedmerih umetnij zrcalo.

Kedor na prvo sreča Lah'njo zalo,
Cvetoča rast ga koj nase priveže,
Žarno oko, živost zajame v mrežo,
Mamljivi glas mu skloni vrat na tnalo. —

Stoliček služno k nogam jej pristavi,
O sreči srčnej, o nebesih pravi —
In novi plot napravlja starej lesi.

Oči navkriž prevrača nanj signora;
Pa komaj se stopi za hribom zora,
Prevarjen se že praska za ušesi! —

Rekel sem že poprej, da je po Laškem veliko ljudi, kateri nimajo nič nepremakljivega posestva. Oni so najemniki, posli, rokodelci doma in po tujem. Ali vsem dežela ne more zadostiti; nekateri pa tudi neče delati. — Postopačev po mestih je več, nego dosti! Cele trume jih vidiš posedavitu ob zidih na solnčnih krajih, ki kakor leni mački zevajo in vse štiri od sebe molé. Pa kako živé ti ljudje? Mesto jih živi večidel posredno in neposredno. Mesto ima mnogo dobrodelnih naprav, kuha domačem revežem na cente polente in jo jim vsaki dan razdeli. In če ima družina res staro, onemoglo mater, ali kako pokveko pri hiši, dobi ta in mati na dan polente, da je ima še tretji zadosti. Kader mesec mine dobi po vrhu dva, tri forinte miloščine od magistrata za stanovanje, v katerem vsa družina kakor slaniki natlačena prebiva. Tako se živé, malo jedó in malo stradajo! Pravi laški kmet je pa vsega milovanja vreden, on je res revež! Kmet dela, služi in trpi, kakor kraška para in najmanje sadú on sam povžije. Trezen je in delaven, zadovoljen s svojo osodo in jako plemenitega obnašanja na domu in po mestu. —

Zaupati mu pa ne smeš nič in nikedar nisi varen

njem to željo izbuja, a tudi novi minister ne, kajti dosti znano je, da dr. Klun ni „trdovraten“ v politiki. Potem „Wehrzeitung“, nekako pikavno na nas Slovence, ki smo ga volili za poslanca, popisuje, kako je Slovenec Klun prišel v deželni zbor kranjski in v državni zbor, potem pa po poti, ki mu jo je Julius v. d. Traun (glasoviti Schindler) kazal, še v višo čast in službo. Kmalu se je — pravi „Wehrzeitung“ — Hamletova natura povrnila v nekdanjega nemškega profesorja; duhtal je: „ali biti ali ne biti“, in ko se je izbudil iz sanj, bil je mahoma sekijski svetnik v ministerstvu kupčijem, in pred njim je namesti kupčijskega zemljepisa, ki ga je učil na kupčijski akademiji, ležal referat z večimi dohodki. Poleg tega pa je pod svoje zavetje vzel trštvo više inteligencije (Verschleiss höherer Intelligenz) in v urah pokojnih je delal teoretično-časnarske studije kot „narodni gospodar“ (Volkswirth), ktere je potem pri različnih napravah kot „sektionsrath“ pospeševal. Al zdaj gospodu ministerstvu svētiku temperatura v c. k. ministerstvu kupčijstva ni več po godu; on hrepeni po svobodi in planinskem zraku, gotovo zato, ker nemško srce bilo je vse potrto po prepovedi slovesnega obhajanja pruske zmage. Gospod minister kupčijstva, tako mislimo mi, se bode že potolažil, ako ga dr. Klun zapusti; morebiti bode še celó vesel, ko bi še drugi posneli njegov izgled. Vsem tem prepuščamo za zdaj te naše besede v lastno razodbo, spominjaje se prislovice: „Modremu je malo zadosti“ („sapienti sat“). „Novice“.

* (Lavantinski šematizem.) Naroden duhoven iz dolénje Štirске svetuje svojim tovarišem: „Skoraj nastopi čas, da se bode župnikom od strani škofijske kancelije zaukazalo: „wird aufgefordert den Schematismenbedarf auher anzuzeigen.“ Ta zaukaz naj vsaki duhovnik, kteremu ljubezen do materinega jezika nisamo oguljena fraza, tako-le reši: Nemški šematizem se ne sprejemlje več.“ — Pri tej priliki naj tudi nam bode dovoljena neka opomba. Do zdaj so se v lavantinskem šematizmu slovenska imena pisala v neki čudni sredovečni pisavi. Na pritožbe se je odgovarjalo, da je ministerstvo prosvete in nauk prepovedalo pisati imena v čisti slovenščini. To je prav lahko mogoče; kaj se nekdanj ni prepovedalo, kaj ne zaukazalo! Vendar bi zdaj ta izgovor ne utegnil več biti veljaven. Sedanji minister prosvete ekselencija Jireček se sam podpisuje v pravilni slovenščini, in njegovo veličastvo samo je Jirečkov imé prav v pošteni češčini pisalo v lastno-ročnem pismu, ktero je g. Jirečeka imenovalo za mi-

pri njem. Nestanovitnost, zvižaja, zavrtnost, krvavo maščevanje in strahopetost, kedar je potreba energije in odločnega, odkritega delovanja, to so prve lastnosti laškemu značaju. — Seljak se redi o vinu in sviloreji. Od svita do zore koplje, rahlja in brska, da se kar utaplja v lastnem potu. Vsaka pest zemlje mu je zlatol! Sključen s košem na plečih prelazi hribovja, nosi redilno prst v varna zatišja in vsaja trtice, eno, dve — veseli se, da le nekaj doseže. Ni pedni zemlje ne najdeš, da bi bila zanemarjena! In kako je pa pri nas? Malo, malo napredka, vse se vrtil po starem! Koliko sveta je še mrtvega, koliko virov narodnega blagostanja zaprtih. Ledina ostane ledina, laz pa laz, in to zato, ker je za očeta tako bilo. Kjer ima oče gnojišče, ga ima tudi sin, ako bi bil prav pred hišnim pragom! Pri vseh trpežih laški kmet grozno slabo živi. Veči del nezabeljena polenta mu je edino hranilo, vsigdar mu gre v slast in nikedar se je ne naveliča. Opoludne jo skuha za južino, kar ostane hvaležno zvečer povžije. Nedelja je. Na poli sedé, na poli klečé zberó se mali in veliki krogi mize, ko solnce na poludne stopi. Nemirno čakajo na mater, ki se še v kuhinji mede.

No danes bo pa kaj posebnega in najbrže je mati veliko kuhalnico v roke vzela. Vrata se odpró, mati na starej, dobro znanej deski rahlo polento med-nje postavi. Oče pa privežejo slanik ali sardelo nad-njo. Kako veselje, kaka slast! Komaj ped visok Lahek ti drži v levej kos, da je večí, nego sam, z levo lomi in mlati in suje v slanik, da na vse kraje odletava, kakor bit v kravjem zvonci. Da le malo magnetizira suho polento, pa je dobro! — (Dalje prih.)

nistra prosvete in nauk. Po tem izgledu bodo menda tudi slovenski škofje smeli slovenski pisati slovenska imena svojih slovenskih duhovnikov. Kdor vé drugače, naj se oglasi.

* (Politische Erörterungen zum Verständnisse der Vergangenheit und Gegenwart) se zove prelepo pisana nemška brošura, ktero je ravnokar izdalo katoliško-konservativno društvo v Mariboru. Knjižica je razdeljena v 11 poglavij, ki imajo sledeče naslove: Unsere Lage. — Verfassung oder Constitution. — Die historische Verfassung. — Geschichte der Decemberverfassung. — Der Ausgleich mit Ungarn. — Die doppelte Octroirung. — Die Freiheiten der Verfassung. — Die nationale Freiheit. — Die Deutschmacher. — Die Autonomie. — Die Nothwendigkeit des oesterreichischen Ausgleiches. — Kakor že ta kratki zadržaj kaže, je knjižica pisana v avstrijskem in narodnem smislu in stoji na stališči državopravne opozicije. V prihodnjih listih prinesemo predstavljeno eno ali drugo poglavje, ker se namen brošure popolnem slaga z našim programom. — Brošura se dobiva pri knjigarjih Eduardu Ferlincu in J. Novaku v Mariboru. Cena jej je 20 kr. Društveniki jo dobivajo pri prvosednikovem namestniku g. dr. Ulagi po 10 kr.

* (Okrajni šolski svet okraja ljubljanskega) je v poslednji svoji seji določil, da uraduje v slovenskem jeziku s krajnimi šolskimi sveti, in da izreče željo sl. deželnemu šolskemu svetu, naj mu dopisuje tudi v slovenskem jeziku. „Novice“, ki to novico prinašajo, dostavljajo: Kolikor je nam znano, odpisuje c. k. deželni šolski svet vselej okrajnim šolskim svetom v tistem jeziku, v kakoršnem se mu dopisuje. Treba je tedaj vsem okrajnim šolskim svetom dopisovati le slovenski, in dobili bodo odpise v istem jeziku. Če šolske oblasti same ne bodo uradovale v domačem jeziku, kako hočemo v ljudskih šolah zahtevati narodni jezik!

* (Razpisana služba.) Pri c. kr. okrajni sodnji v „Slov. Bistrici“ je razpisana služba c. kr. sodniškega pristava. V razpisu ni rečeno, da bi bilo treba prosilcu dokazati znanje slovenskega jezika, ampak samo „die wesentlichen Erfordernisse“, kar si more vsak po svoje tolmačiti. Prošnje se naj do 20. t. m. po službeni poti izročé predsedništvu c. kr. okrožne sodnje v Celji. — Za kranjsko deželo je razpisano peto službo okrajnih zdravnikov s službenimi sedeži v Postojni, Kočevji, Kranji, Ljubljani in Novem mestu z letno plačo 800 f. in dokladami. — Na c. kr. viši realki v Mariboru je razpisano troje učiteljskih služb z normiranimi plačami in sicer za geografijo in zgodovino, francoski jezik in naravoslovje.

* (Tiskovno društvo) v Mariboru si je izvolilo g. prof. Janko Pajka za predsednika, g. dež. poslanca korarja Kosarja za podpredsednika in g. korvikarja Rolo za zapisnikarja. Odbor je že začel svojo delavnost. Slišimo, da bode vredništvo „Slov. Gospodarja“, ktere ga je odkupil od g. dr. Preloga, izročil g. Jakobu Aleševcu, vredniku „Brencljuna“ v Ljubljani.

* (Brandstetter in Seidl) sta sklicala te dni shod volicev tukajšnjega volilnega okraja. Izmed 186 volilcev se je zboru udeležilo samo 34 ljudi, ki pa še vsi nimajo volilnega prava. Ker sta Brandstetter in Seidl svojo modrost razlagala pri zaprtih durih, ne moremo o njih govorih poročati. Iz nemških telegramov smo zvedeli, da sta obljubila, ka stojita na Rechbauerjevem stališču. Prav imata. Saj jima je že nemški pesnik svetoval: Und kannst du selber ein Ganzes bilden, so schliess' als dienendes Glied selbst an ein Ganzes dich an!

* (Nedotakljivost Nemcev.) Neki Nemec z imenom Pichler je v Petersburgu iz državne knjižnice nakradel dražih knjig za veliko tisoč rubljev. To bi ne bilo ravno nič nenavadnega, a nenavadno in čudno je to, ka nemški listi pišejo, da ko bi bil Rus to storil, bi bil že davno na potu v Sibirijo. Tedaj celo pri zločinstvu se Nemcem drugače meri nego domačinom! Potem pa še proti Rusiji kričé, ka so tam zatirani!

* (Zoper ogenj in tatarove) varujejo premoženje in umerje nalašč umetno izdelane blagajnice ali kase, kakoršne so naznanjene v denšnjem inseratu.

Ker je blago gospoda Vincenca Kanduth-a že davno kot jako dobro pripoznano, — kar je tudi pri skušnjah v Mariboru l. 1863 in v Gradci l. 1870 javno z najboljim vspehom dokazal — ker mu je mari za vsako novo znajdbo, za vsaki napredek na tem polji in slednjič ker je gosp. Vinc. Kanduth naš rojak po rodu in po mišljenji, priporočamo njegove izdelke slovenskemu občinstvu, zlasti še zbog tega, da se podpira domača obrtnija, umetnost.

Narodno gospodarstvo.

Nove železnice na Slovenskem.

I.

V zadnjem broji smo omenjali nemške brošure, ki govori o sedanjih in prihodnjih železnicah na Slovenskem. Pisatelj jih priporoča celo vrsto. Njegov namen kaže stavek: „Naša vlada ima nalogo jugovzhodni in in južni del monarhije preprediti s primerno železniško mrežo, kajti v celi monarhiji smo vsi složni v misli, da v političnem oziru ničesa nimamo pridobiti proti zapadu in in severo-zapadu, da pa nas v kupčijsko-političnem oziru čaka hvaležna misija na obalih Une, Kulpe, Save in Donave.“ Prvi del brošure je polemichen, toraj takoj prestopimo k pozitivnim nasvetom. V prvi vrsti se nasvetuje črta, ktera bi se pri Sinjči vesi (Kühnsdorf) poleg Velikovca začela in tako Celovec vezala l. z Ljubljano in 2. z Karlovcem. Prvi kos te črte bi šel iz Sinjče vesi čez Kapljo, Jezerski vrh, Kokro, Mengiš v Ljubljano. Bila bi to najkrajša zveza med kranjskim in koroškim glavnim mestom, bila bi dolga samo 13.5 milj, med tem ko je sedanja železnična črta Celovec-Beljak-Trebiž-Ljubljana 21.5 milj dolga, torej celih 8 milj daljša nego nasvetovana nova. Razvodje nasvetovane železnice bi bilo na Jezerskem vrhu; vsa črta bi potrebovala 1 predor 600 sežnjev dolg (na Jezerskem vrhu), 4 manjše predore vse skup 123 sežnjev dolge, 1 most čez Dravo 100 sežnjev dolg, 1 most čez Savo 70 sežnj. dolg, 8 mostov po 10-40 sežnj. dolgih in čez Jezero 1 viadukt 70 sežnjev dolg. Stroški za zidanje bi stali 1.100.000 za eno miljo, torej za vso črto do Ljubljane 14.850.000 gld. Kraji, koder bi nova železnica tekla, so v poljedelstvu, veči obrtniji in rudarstvu že zdaj precej visoko stopnjo dosegli in bi se povzdignili še na mogo višo, ko bi se jim svet odprl.

Velikovški, pliberški in kapeljski okraji spadajo med najbolj obljudene kraje vse Koroške; razne brežine in stranske doline pri vhodu na Belo, potem rodovitne planine sinjčevaške, junjske, šmihelske in pliberške se mnogo pečajo s poljedelstvom, rudarstvom in lesno trgovino. Velike fužine v Kaplji, Schwarzenbergu itd. izdelujejo mnogo svinca, svinčenega blaga, železa in cementa. Bela ima mnogo lesa, mineralnih virov, žag in obilo kupčuje s tržnim lesom in šteje v primeri s svojo lego mnogo prebivalcev. Kokrska in sosednje doline imajo še pralese; prebivalstva je v primeri obilo, ktero se v hribih pečá s živinorejo, kmetijstvom, seka mnogo lesa in ga pripravlja za trgovino na svojih mnogih velikih žagah. Opomniti je na velike fužine na Kokri, na olarije in žage; na koncu kokrske doline se pričinja rodovitna in gošča obljudena planina, ki se razteza do Kranja, Radolice, škofje Loke in celo do ljubljanske planine. Tu se skoraj vas tišči vasi, vsaka skoraj skrita v sadnjem drevju. Kmet teh krajev je ob enem rokodelc, s svojimi otroci in družino za trgovino izdeluje nevaljano sukno (rašo), koce, platno, špice, tkanino, ščetinino, korbe, vozove, suho robo, tiskavnična pokrivala, klobučnino, slamnike in sita, ktera se od tod po vsem svetu razpošiljajo, drugo blago pa se prodaja po vsej Avstriji, tako da se naročilom niti vselej ustrezati ne more.

Kranjski, loški, tržiški in radoliški okraji so jako obrtni, kakor se sploh more Gorénjec gledé pridnosti in obrtnijske sposobnosti meriti s nemškim Pemcem in svojim českim rojakom.

Poljanska, kokrska, kamnjegoriška in kropška dolina je polna raznega železa in železija, tu se izdeluje mnogo lesa in drugih obrtnijskih stvari in prebivalci teh dolin le čakajo ugodne komunikacije, da svojo de-

lavnost še razširijo; fužine v Kropi, Kamnji gorici, Železnikih, Zorci, Poljanah in Toplicah, limarije in strojarije, žage in malni za olje so ravno tako znani, kakor to, da se iz teh krajev na tisoče centov lanenih oprešnikov za živinsko rejo uvaža na Koroško. V Kranji se po zimi šteje 50—90 voz, ki so samo surove bohe na prodaj pripeljali, kakor sploh Kranj in Kočevje v kraljestvu Iliriji največ mastnine na semenj stavi.

Drugi oddelek te črte bi bilo njeno nadaljevanje iz Ljubljane čez Višnjegoro, Fužino, Črnomelj v Karlovec. Ta črta bi potrebovala 3 predore, in sicer pri Višnji gori 20, pri Vršiči 140 in pri Modruž-Potoku 60 sežnje dolzega. Mostovi bi se morali napraviti: čez Kulpo (40°), čez Ljubljano (15°), čez Krko (20°) in čez Lahino (12°), potem pri Vršiči 20° dolg in 28° visok viadukt. Črta Ljubljana-Karlovec — 17.1 milj dolga — bi za vsako miljo stela 940.000 f., torej vsega vkup 16.074.000 f. Sedanja železnica čez Zidani most, Zagreb v Karlovec je 25 milj dolga, torej bi bila ona čez Višnjo goro in Črnomelj skoraj za 8 milj krajša; sedanja železniška črta iz Celovca čez Maribor in Zagreb v Karlovec je 46½ milj dolga; nova črta iz Celovca čez Ljubljano in po Dolenjskem v Karlovec bi bila skoraj za 20 milj krajša.

Črta Ljubljana-Karlovec je važna in neobhodno potrebna, da se najkrajše zvežejo južne in južnovzhodne pridelujoče dežele s povzijujočim zapadom. Dolénjski kraji, koder bi železnica tekla, so jako obljubljeni, se pečajo v poljedelstvu, vino-, živino- in sadjerejo, kupčujejo s raznim lesom od najmočnejega debela do furnirskih platnic. Prebivalcem je treba te železnice, da morejo s svojimi pridelki na trg. Kočevska planina ima bogate zaloge premoga, o katerih izvedenci trdijo, ka presežajo najbolj smela pričakovanja; v teh okrajih so še pralesovi, kjer se na tisoče sežnjev lesa na leto zastonj pogubi; na obeh straneh železnice doli do Karlovca je premnogo lesa, kar ni dovolj poudariti. V dobrih letih pridelala Dolénjska 30—40 tisoč centov suhega sadja, ki se čez Ljubljano in Zidani most prodaja na obali vzhodnega morja in finskega morskega zaliva; v dobrih letih do 20 tisoč centov medu in voska, in bi lahko izdelala do 20 tisoč centov ilirskega potašeljna, ko bi les zastonj ne šel v pogubo, ker pomanjkuje dobrih potov. Vina se precej pridelala in bi se ga še mnogo več, ko bi ga bilo mogoče na semenj spravljati. — V Fužinah in Gradcu se vsako leto izdela 200.000 centov raznega tržnega železja za stavbe, mostove, drugo lito železo, topniške kroglice itd. — Novomesto, kateremu bi se nova črta približala na slabo miljo, je po velikosti drugo mesto na Kranjskem in važno zaradi okrožne sodnije in drugih gosposk, realne gimnazije in primerne garnizije. Čisto blizu nasvetovane železnice so toplice Toplice, ki imajo s krapinskimi in gaštajnskimi toplicami enako in tudi ravno tako gorko vodo, in bi Toplice v kratkih letih gori omenjene tuje toplice gledé obiskavanja ne le dohitele, ampak bržkone celo prehitele.

Dunajska borsa 14. aprila.

Enotni drž. dolg v bankovcih	58 fl	90 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68 "	50 "
1860 drž. posojilo	96 "	40 "
Akcije narod. banke	7 "	33 "
Kreditne akcije	276 "	70 "
London	125 "	20 "
Srebro	122 "	50 "
Napol.	9 "	90 "

Prosimo pozor!

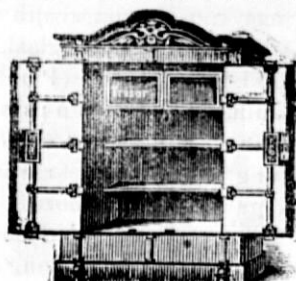
Že mnogo let skušen najboljši pripomoček za kašelj, hripavost in suha usta pri govorjenji, je gumi s sladkorjem. Iz tega narejene gumi-bonbone, škatljico za 20 kr. prodaja

(12)

F. Kolletnig v Mariboru.

T. Rochel & Comp. v Gradcu.

Pri razstavi v Gradcu 1870. I. s zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic (kas) za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradcu,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidnejše dovršene izdelke, za ktere je porok, po jako znižani ceni. Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. obćinstva tudi plačila na svôte.

Izključljiva prodaja pri

Anton Körösi,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradcu.

Na tisoče ljudi

ima zahvaliti svoje lepe lase edinemu, najzanesljivejšemu in najboljemu

pripomočku za lasno rast

(haarwuchsmittel).

Ni je stvari, ki bi lase na glavi bolj branila in v rastenji podpirala,

kakor po vsem svetu tako znana in sloveča, od mediciničnih avtoritet preskušena, z najsijajnejšimi in čudovitimi uspehi kronana, od Nj. c. kr. apostolskega veličastva cesarja Franza Jožefa I. avstrijskega,

kralja ogerskega in českega itd. z izključljivo c. kr. privilegijo za ves obseg c. kr. avstrijskih držav in vseh ogerskih kronovin s patentom 18. novembra 1865, št. 15.810/1892 odlikovana

Resedina pomada za kravžljanje

(Reseda-Kräusel-Pomade),

pri ktere redni rabi se celo najbolj gola mesta na glavi popolnoma z lasmi obrastejo, sivi in rudeči lasje dobe temnejšo barvo; ona lasna tla čudovito okrepeča, popolnoma in v malih dneh odpravi vsakojak oprhlanje in luskinanja, za vselej in v kratkem ustavi izpadanje las, daje lasom naravno svetlobo, lasje dobijo

valovito podobo,

in jih brani, da v pozno starost ne osive.

Zarad svoje jako prijetne vonjave in krasne zunanje oblike je poleg vsega kinč najfineji toaletni mizi.

Cena ene steklice s podukom (v 7 jezikih) 1 gld. 50 kr., s poštnim pošiljanjem 1 gld. 60 kr. a. v

Prodajalci dobé dostojne odstotke.

Fabrika in glavna centralna razpošiljavna zaloga za drobno in debelo pri

Karlu Polt-u

parfumeur-ju in lastniku večih c. kr. privilegij na Dunaji, Hernals, Annagasse 15, v lastni hiši, kamor naj se pošiljajo vsa pismena naročila, in kjer se naročila iz provinc za poslan gotov denar ali proti poštnemu povzetju najhitreje izvršujejo.

(13)

Glavne zaloge so edino pri gospodih:

Viktor Grablowitz, lekarju „zum Mohren“ v Gradcu, Murvorstadtplatz; na dalje pri

Eduardu Mahru, dišavarskemu kupecu v Ljubljani, trgovcu z nirnberškim blagom v Beljaku in A. Hudelist v Celovcu.

N B. Kakor pri vsakem izvrstnem fabrikatu, poskušajo se tudi pri tem že ponarejanja in pačenja; torej prosimo, naj se kupci obračajo le na gori omenjene zaloge in naj pravo Resedino pomado za kravžljanje od Karla Polta na Dunaji izrečno zahtevajo, kakor naj tudi pazijo na gori tiskane marke.